

258119.

MIHAI HORODNIC

FILE DE POVESTE

(ANTOLOGIE)

CERNĂUȚI. 1936.

MIHAI HORODNIC

FILE DE POVESTE

(ANTOLOGIE)

CERNĂUȚI, 1936.

TIPOGRAFIA MITROPOLITUL SILVESTRU

119
772 147

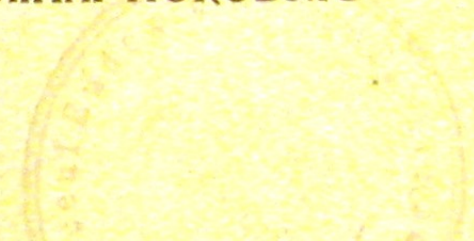
488/80

Volum omagial
ingrijit de
I. Negură și V. I. Posteucă

14261

MIHAI HORODNIC

Câteva cuvinte despre viața și opera lui Mihai Horodnic

I.

„Pribeag pe-un drum de soare eu m'am pornit să merg
Și desnădejdea toată din sufletu-mi s'o șterg,
S'ajung în țara unde mai albi în floare's merii,
Să sec dintr'o sorbire isvorul primăverii
Să simt o viață nouă...

Dar m'am oprit în drum...

(M. Horodnic)

Peste câteva luni se vor împlini zece ani dela moartea nefericitului poet bucovinean Mihai Horodnic. Peste țărâna mormântului, logodit în tinerețe și vis stelar, toamne multe au nins nostalgii și funigei de uitare. Uitare și vinovată indiferență s'a așternut și peste versurile lui de duios patriarhalism și curată simțire românească. Astăzi când se vorbește atât de mult de înflorirea și chiar de maturitatea poeziei bucovinene, cinstirea amintirii și operei lui Mihai Horodnic e mai mult decât o datorie. Deaceea am socotit că nimic nu poate fi mai frumos și mai drept decât închinarea unui mic studiu vieții și operei lui. Pornit din legendă de plug și frunte'n sudoare să însângere crinii inimii, legănată'n murmurul undelor de Suceavă pe vad pe prundișuri și în ploaia albă a crizantemelor

de lună în nopți de vară, pe drumuri de lumină și școală, puiul de țăran, mândru ca un măr domnesc pârguit, purta sub pieptar de suman alăută de doină munteană și infinituri azurate de mioriță. Arcuș nevăzut îngâna pe coarde de simțuri durute cântece cu haiduci de odinioară, cu frunză verde și amintiri de acasă, păstrate'n vibrare de romantică întoarcere înspre lumea copilăriei cum păstrează ghiocul sbuciumul valurilor mării în furtună.

Monotonia apăsătoare a orelor de învățământ îl va fi durut greu. Gândurile lui vor fi sărbătorit bucurii de primavară pe malul Sucevii lui dragi, în grădinița casei părintești unde-i creșteau noroc crăițele și crinii. Melodiile acestea interioare, gândurile retrase'n lumea amintirilor de copilărie și grădinilor doldora de floare și mireasmă, l-au dispărțit de lumea în care a intrat. Gălăgia orașului a început să-i displacă dușmănos. Prăpăstie fără leac s'a deschis între lumea rosturilor lui de grădinar de stele și între sburdălniciile școlărești. Anii începură să contureze tot mai mult viață de om singuratec aplecat de-asupra cărților cu basme și minuni de versuri:

„Din negură luna răsare
Și vântul pribeag pe cărare
Un basm povestește la toți.
Ascultă cum freamătă creanga
Și plânge departe talanga
Și basmul...”

Bucuria primelor minuni de ritm și rimă a sărbătorit-o hoinar pe câmpiile fără margini, prin lanuri de aur și holde, în concert seral de greeri și lună plină. Pe urmă au înflorit versuri pe margini de manuale didactice și s'a lămurit ucenicia la isvorul

luminilor geniului eminescian. Revista „Muguri” apărută în 1924, trudită mai mult de el, i-a ospetit și încurajat începuturile promițătoare. Câtă dragoste și sârguință punea el ca să scrie revista cât mai frumos și s'o scoată la piatră cât mai citeț și mai curat. Fiecare nou număr de revistă îi dăruia bucurie înzecită. Lumea începu să vorbească de ivirea unui mare talent. Nădejdi serioase încep să lege de el chezașia de devenire și ridicare pe culmi nebănuite a poeziei bucovinene. Fiecare număr îi poartă scrisul în versuri și în proză. Nota de duioșie patriarhală și romantism presărat de nostalgii de toamnă îi etichetează încercările izbutite, gândurile turnate în formă aproape desăvârșită.

Camarazii înr'ale redacției și stihuirilor, începură să-l stimeze și să-l iubească. Le era acum conducător. Lucrările versificate devin poezii și găsesc ospitalitate în pagini de reviste serioase din țară.

„Acolo, pe cărarea copilăriei mele
Nu-i nimene acuma cântarea s'o înceapă.
Dorm sălciile toate încremenite'n apă,
Sub țintuirea mută a focului de stele...”

(Noapte)

Caetele primului început ni-l destăinuesc ca un desrădăcinat al satului, un îndrăgit al naturii și suferind de boliștea iubirii fără cauză și fără margini. Sub povara uriașă a geniului căruia-i purta numele și mare asemănare în darul poeziei dar și'n deslegarea chinurilor lutului în „Mister adânc pe ape”, prin moarte de corăbier, Mihai Horodnic își mistuia ardoarea scrisului în vălmășag de neliniști și doruri eterne, de trăire a farmecelor naturii divine, până la confundare și depășire.

Versurile lui poartă bogății de imagini cum poezii de primăvară flori de lumină. Vacanțele mari și le petrecea în hoinăriri printre lanuri verzi și prin poene de codru sau sub crengi de visuri pe malul Sucevii, „pe gârta morii” și prin livezi :

„Și casa noastră prinsă în brațe de livezi
Și-arinii dela poartă cu frunza lor subțire . . .”

(Noapte)

Bibliotecile Rădăuților nu puteau stămpăra cu sărăcia lor de cărți dorul de cetit al neîmpăcatului singuratec ce căuta în rândurile altora muzică de alinare și îndemn spre creație nouă.

Parcă sub graba unei preșimțiri grele Horodnic scria mult și de zor. Termină și transcrie piesa de teatru în versuri „File de poveste”, pierdută astăzi și piesa în proză intitulată „Haiducii”, ce înseamnă realizare de trăinicie și mai ales mărturie de adâncimi de talent nebănuite.

Iscălite Mihai Horodnic, T. Dragoș, Radu Octav sau Narcisse (pseudonime ale sale) realizările poetice și în proză se înmulțesc. Tot Mugurii, la conducerea cărora a rămas din toamna anului 1925, îi publică și cele câteva schițe duioase cari n’au mai avut norocul unei revizuri și definitive puneri la punct, pentru a fi cinstite cu apariția în volum : Orfanii, Negruța, Moșneagul, Comoara, Copacul etc.

Pe zi ce merge poezia lui Horodnic cunoaște o adâncire a sentimentelor și o regăsire pe drumuri proprii :

„S’au îmbrăcat în floare grădinele pe rând
Cutremurate toate de vraja unui gând,
Și albe ca zăpada lucesc aprinse’n soare
Și râd și se tot miră de-atâta sărbătoare”.

(File de Album)

sau :

„Și drumul năvalnic făcea cotituri
Până departe în zări de păduri,
Și țarina plină de holde și soare
Râdea bucuroasă cu zâmbet de floare”.

(Zile de copilărie)

Copleșit de simțurile puternic robite naturii, nopților cu lună și plânsului de ape pe vaduri, Mihai Horodnic a iubit serafic, a iubit fericirea de-a suferi, și-a iubit iubirea.

„Cântecele așteptării”, vre-o cincisprezece cântece de dragoste, în formă liberă, îi caracterizează lămurit această iubire, fără noroc de altfel. Aceste cântece mai au însă și marele merit de a sfinți cruce de drum original marcând mari posibilități de realizare :

„De dorul tău
Mă duc pribeag prin țărini
Și mă opresc la umbră de păduri ;
Visez și plâng
Și’n urmă nu mai știu nici eu
Nimic de mine . . .

.
Și am simțit atunci
Cum îmi sboară din mâini
Fericirea
Ingropată’n ochii lui
În care se oglindesc
Depărtările albastre
Și sinelii
Și cari te îngroapă în ele
Și pe Tine . . .”

(Cântec I)

Dar această pornire avântată înspre cruce de amiază, pentru pângărit și realizare ultimă, s’a sfârșit sub blestem de moarte. Toamna anului 1926, în zi de 4 Septembrie, a prohodit cu scâncete de vânt

și lacrimi mari de frunze îngălbenite mândrețe de fecior „năvălit la vis“ și la „cules de stele“.

Peste fruntea largă ca o lună plină apasă anii și țărâna. Apele cari l-au înghițit și pe cari el le-a plâns în cântec mistuitor i-au topit focul inimii și lumina minții tinere. Tragedia sfârșitului pământean a lui Horodnic se aseamănă cu cel a maestrului său Mihai Eminescu căruia i-a slujit cu dragoste, credință și talent.

Peste mormântul uitat de prieteni, peste opera răvășită și pierdută, trecură grei cei zece ani. Grei pentru amintirea lui, grei pentru chinul gospodarilor din Bilca, rămași sărăciți de singurul lor fecior, de nădejdea și marea lor bucurie pe lume.

La urcarea crucii de realizări poetice, pe culmile pe cari se află astăzi, a contribuit și truda talentului netăgăduit al lui Mihai Horodnic. Și a contribuit în așa măsură încât neglijându-i scrisul, literatura noastră de după război ar rămâne fără posibilitate de justă înțelegere în evoluția ei firească. Farmecul poeziei lui Horodnic robește și astăzi pe cetitor și revoltă uneori pe cei ce regretă curmarea celui mai frumos destin poetic bucovinean la jumătate de urcuș spre creastă de nemurire și glorie:

„Ochi albaștri de cicoare s'au închis pe totdeauna
Și pe straturi românița scuturată-i pe vecie;
Simt acum că primăvara limpezită ce-o să vie,
Dintre bucurii aduse mie n'o să-mi de-a nici una.
Uite, plânge-o stea departe, singură pe cer de fum:
Dă-ți măcar acum în lături dela geam perdeaua albă...
Vântul scutură puternic vișele pustii de nalbă
Și mie sufletul afară, cerșetor rămas pe drum...“

(Elegie de toamnă)

Vremea ar fi limpezit frumos cântecul cu prospețimi de isvor și freamăt de zare limpede. Nenoroc, însă, a aruncat tristețe de moarte peste așteptările îndreptățite și peste nădejdi, pentru a sfinți cu jertfa primele noastre începuturi literare.

II.

Tragica prăbușire sub stâncă de nenoroc și moarte a lui Mihai Horodnic a desăvârșit, sub zodie de tristețe și imensă sinceritate, îngemănarea destinului vieții cu cel al operei sale. Fiecare vers îi poartă un câmp de poveste și singurătate chinuită de doruri fără margini și așteptări fără plinire. Viața lui și-a scuturat petalele primăverilor de tinerețe în chinul gândurilor de maturitate precoce, însetată de deslegarea marilor probleme nepământene a părelnicei noastre existențe, iar poezia i-a însăilat în brățări de versuri clare romanul de neliniști trăite prin vremelnicia celor nouăsprezece primăveri. Deaceea poezia lui Horodnic se sustrage unei posibilități de amănunțită analiză literară. Ea poate fi mai degrabă înțeleasă și trăită sufletește decât cumpăuită după legile minții. Totuși o încercare de lămurire nu e de prisos pentru că apariția de o clipită a stelei lui Horodnic pe cerul literaturii bucovinene trebuie subliniată ca un fenomen cu raritate de geniu.

Înainte de marele război, Bucovina n'a cunoscut binefacerea unei tradiții de școală literară. Puținele noastre plaivasuri da azur, de-atunci, își făceau ucenicia la școala de mare autoritate a Sămănătorului.

După război îndrăgostiții cuvântului scris au fost nevoiți să pornească la drum fără sfatul și îndreptarea nimănui. În așa condițiuni pornește la drum și Mihai

Horodnic pentru a răsplăti aşteptări, pentru a tăia brazdă nouă în ogor înţelenit şi a deschide drum larg celor ce aveau să vină după el. În jurul revistei „Muguri” ia naştere o adevărată şcoală de năzuinţi literare. Infruntând greutăţile primelor începuturi, Horodnic s'a angajat scrisului de linie mare. Pornit dela adevăratele izvoare de inspiraţie românească, trecutul istoric şi cântecul popular, şi-a avântat scrisul pe culmi necunoscută până atunci lirice de provincie, având meritul că nu s'a lăsat ademenit de surlele modernismului de import ci a ascultat de sfatul instinctului sănătos de copil al ţarinei şi satului. Primele nelinişti încheiate în vers sunt copleşite de farmecul poeziei eminesciene:

„În urmă când sclipiră stele, în nopţi cu farmece de Mai,
Şi când privighitori în crânguri se închinău de-atâta vrajă,
Noi tremuram, şi să ne spunem, noi nu puteam, nu era grai
Care să aibă-atâta farmec, când luna ţese albă mreajă”...

(Chemare)

sau uneori iosifiene:

„Din albe zări
Poveşti cobor
Cu vraja lor
Acoperind
Dureri pustii
Şi visuri mii”.

(Pastel)

pentru a se lămuri mai apoi sub pecete personală:

„Şi poate, cine ştie, în serile târzii,
Bunica-şi toarce inul şi spune la copii,
Un basm frumos cu-o fată de împărat pe care
O maşteră vicleană adus-o'n depărtare...”

„Şi caerul din furcă s'o fi gătind şi nici
Bunica nu-i pe lume... Copiii-or fi volnici
Şi-or fi murit mulţi oameni şi poate şi împăratul...”

(File de poveste)

De altfel ucenicia la „luminile geniului eminescian” a fost binecuvântată de rodnicie pentru că a fost ajutată de talent şi mare putere de inspiraţie. Peste tot, Horodnic apare ca un desrădăcinat al satului natal. Comorile copilăriei risipite prin ţărini şi l-au jinduit pururea. Versurile îi sunt grele de nostalgii infinite de toamnă târzie şi de caval plâns înspre seară „în deal la stână”. În sufletul lui a clocotit mereu poezia satului cu tot trecutul de poveşti cu haiduci şi zâne, copleşită de nota de duioşie a lucrurilor de demult, duse cu anii să nu se mai întoarcă.

Rob măreţiei naturii, Horodnic a încercat să-şi dăruie sufletul în crâmpene de pastel dar nu şi-a putut mulţumi aşteptările, rămânând în această privinţă tribut ar marului Eminescu.

Sentimentul desrădăcinării nu rezultă la el din contrastul cu altă lume, ci se defineşte ca o ataşare de trecut, de lumea de altă dată, de lumea poveştilor bunichii, învăluită în negură de amintiri patriarhale.

Fire singuratică, pornită spre visare şi trăire interioară, mirajul copilăriei i-a înfiorat ades scrisul:

„O, vreme trecută, întoarce-mă iară
În carul de-atuncea pe drumul de ţară,
Şi'njugă-mi iar boii de-atuncea la jug
Şi varsă-mi în suflet noroc şi belşug”...

(Zile de copilărie)

Tristeţe nesfârşită şi obsesie de moarte scuturată din plin peste nădejdi şi gânduri scumpe, îi caracterizează şi etichetează cântarea dragostei fără noroc:

„Dintre flori, pe cea mai dragă
Am cules-o şi am vrut
Ţie să ţi-o duc...
Şi-am văzut atunci cum floarea
Şi-a închis pe dată ochii...
Şi-a murit...”

(Al cincisprezecelea cântec)

Rămânând credincios formeii clasice, cu excepția cântecelor așteptării, de o vrăjitoare muzicalitate și ele, prin originalitatea creațiilor sale, Mihai Horodnic și-a câștigat modest loc de cinste în istoria literaturii noastre, îndreptându-ne să cetim în destinul fulgerat al vieții sale topire de luceafăr pentru a lumina, prin moarte, drumul spre culmi de eternitate, al poeziei bucovinene.

Vasile I. Posteucă

N E L I N I Ș T I

Mult mister...

- Mult mister ascunde apa în adâncul ei de unde,
Când cu farmece de aur luna'ntr'insele pătrunde...

Sgomotoase unde repezi saltă tremurând pe prund
Și în fundul plin de taină mândru farmec ele-ascund!
Codrii vechi de veacuri multe, fața lor pururea verde,
Oglindesc în unda lină; și-a lor freamăt li se pierde,
Tremurând pe-aripi de vânturi, și ducând o doină sfântă
Cer și valuri și pădure, toate plâng și toate cântă...

Numai eu tăcut și palid rătăcesc pe mal de apă
Și uitându-mă în unde las privirea casă-mi scape
Pe întinderi necuprinse, unde lin se oglindește
Farmecul de cer cu stele. Tremurând luna lucește
Și lăsându-și fața mândră, blânda lumilor fecioară
Apele aprinde'n vaduri și 'în ele se coboară!...

Mult mister ascunde apa în adâncul ei de unde
Când cu farmece de aur, luna'ntr'insele pătrunde!...

772 147 -

Cântec de Toamnă

Bat piuele tare
Pe gârlele sure,
Spre sat sboară corbii
Și vin din pădure.

Și cerul e negru
Și zarea-i de fum,
Vin care la moară
Incetul pe drum.

Și scânteie grabnic
O cumpănă'n vânt
Și-arinii se pleacă
Cu fruntea'n pământ.

O pasere-afară
Bocește pe-un ram,
O floare albastră
Se stinge la geam.

De dor și-așteptare
Mi-e sufletul plin,
Și Toamna de-afară
Mă cheamă să vin.

Privește-i!...

Privește-i cum se duc încet!
 Și oare ce-și vorbesc mergând?
 Ce basm frumos și ce plăpând
 Cuvânt le spune dorul
 Din depărtări, plângând?

Le spune șoaptele dintâi
 Și ei le-ascultă duși pe gând
 Și ce frumos răsună, blând
 Departe buciumul la stână
 Din codrii tremurând!...

Pe aripi sprintene de vânt
 Pornește cântec de izvor,
 Și frunza cade'n urma lor,
 Iar plopii mândrii din cărare
 Le cântă basm de dor...

Și ei se duc, pășind încet
 Pe lungi pribege căi,
 Și cerul arde în văpăi
 Și toate's farmec pentru ei
 Că-s șoaptele dintâi...

E-atâta pace'n sara asta

E-atâta pace'n sara asta și-atât de blând miroase floarea
Și'n ceruri ard atâtea stele topindu-se'n seninătate.

Și'n crânguri cântă-atât de dulce și de duios

[privighetoarea

Cum e iubirea'ntâia oară aprinsă'n suflete curate.

Și romanița care râde în fapt de seară ca și tine
Iși tremură privirea toată pe stratul verde plin de rouă,
Asemenea cum pleci tu fruntea cuprinsă de visări senine
Și rușinată-ți strângi obrazii aprinși cu mâinile-amân-

[două.

Și ape plâng și cântă'ntruna pe vaduri, vecinic

[călătoare,

Și sălcii mute le îngână purtând acelaș dor în ele...

— Dece nu vii acum aevea cu-aceleași doruri visătoare

Să stângi cu'n singur zâmbet numai, amarul lacrimilor

[mele.

Noapte

Acolo pe cărarea copilăriei mele
Nu-i nimene acuma cântarea s'o înceapă.
Dorm sălciile toate încremenite'n apă
Sub țintuirea mută a focului de stele...

Și-arinii mai de-oparte stau nemișcați în lună
Cu pleoapele-adormite sub frunzele-argintii.
Nu-s cântece de pasări nici veselii copii;
Și nici un tril de doină acuma nu răsună...

Departe moara veche prietenă-amintirii —
Cu roata prinsă bine în scoc cu apă plină *(multă?)*
Stă singură în noapte și'ncet parcă ascultă
Vre-o șoaptă să'nțeleagă din plânsetele firii.

Văd casa noastră prinsă în brațe de livezi
Și-arinii dela poartă cu frunza lor subțire
Tresare'n fapt de seară atâta licărire
Și ferestruici aprinse te cheamă să le vezi.

Și noaptea trece albă... Departe'n zări albastre
Pe creștet de pădure își cerne cerul bruma,
Doar luna asta mândră mai luminează-acuma
Cărările și moara și prispa casei noastre...

Chemare ...

A răsărit atâta floare cu drag în astă primăvară
 Și noi mânați de-acelea-și doruri, cuprinși de-aceș

[bucurie

Am pus în sufletele noastre iubirea pentru'ntâia oară
 Și-am așteptat, ca altă dată, senine zările să vie ...

Iar când au înflorit cireșii-cu-argint împodobiră firea, —
 Și cântece neauzite în crânguri când au răsunaț,
 Noi le-am primit cu-aceeaș teamă și-am îndrăgit

[nemărginirea

Că nu mai știm nici noi acuma ce bucurii am așteptat...

În urmă când sclipiră stele, în noți cu farmece de

[Maiu.

Și când privighetori în crânguri se închinau cu-atâta

[vrajă,

Noi tremuram, și ca să spunem, noi nu puteam, nu

[era grai

Care să aibă-atâta farmec, când luna țese albă mreajă.

Și cât am plâns apoi de doruri, știu numai lacrimile

[mele

Când nu te-am mai văzut o vreme, când tu erai

[departe dragă ...

— Iar astăzi dacă flori vin iarăși, întoarce-te și tu

[cu ele

Căci iarăși înfloresc cireșii și iar privighetori se roagă...

Elegie de Toamnă

Liniștită e grădina unde'ntâia data-am plâns,
 La fereastra care vecinic mie nu mi s'a deschis;
 Și din crengi îmbrobodite de tristeță un cais
 Scutură îngălbenite frunzele de-atâta plâns.

Ochii-albaștri de cicoare s'au închis pe totdeauna
 Și pe straturi romanița scuturată-i pe vecie ...
 Simt acum că primăvara limpeziță ce-o să vie
 Dintre bucurii aduse-mie n'o să-mi dea nici una ...

Toamna asta care vine floarea inimii mi-o curmă;
 Unde-s oare ochii ceia limpezi ca o zi de vară?
 A murit așa degrabă visul florilor de-o seară?
 Zâmbetele tale toate irosite-s fără urmă? ...

Uite, plânge-o stea departe, singură pe-un cer de fum:
 Dă-ți măcar acum în lături dela geam perdeaua albă ...
 Vântul scutură puternic vițele pustii de nalbă —
 Și mi-e sufletul afară cerșitor rămas pe drum ...

Zile de copilărie

Cu tata alături, în carul cu boi,
Ieșeam dimineața pe poartă la noi
Și drumul năvalnic, făcea cotituri
Până departe în zări de păduri;
Și țarina plină de holde și soare
Râdea bucuroasă cu zâmbet de floare...

Cu ochii departe pe lanuri aprinse
Priveam cum se leagănă spicele ninse,
În ploaia de soare cu raze ferbinți,
Și boii pășiau liniștiți și cumiți...

Și iarăș pe carul cu snopi de secară
Veniam către casă în faptul de sară,
Și cerul era numai spuză de stele,
Și drumul gemea sub roțile grele...
Și cumpene negre dormiau la fântâni
Și focuri aprinse luciau pe la stâni.

O, Vreme trecută întoarce-mă iară
În carul de-atuncea pe drumul de țară,
Și 'njugă-mi iar boii de-atuncea la jug
Și varsă-mi în suflet noroc și belșug!...

Scrisoare de toamnă

Trăsuri cari vin într'una și merg,
Cotesc la răscruce și'n zare se șterg,
Și focuri de toamnă s'aprind pela vetre,
La moară porumbul se sfarmă 'ntre pietre.
Și apele sure vuesc la răstoace,
Că toamna-și aduce toți norii încoace...
Cu sufletul strâns între teascuri de cramă
Stau zilnic la geamuri și toamna mă cheamă.
.... Și zilele's toate mai triste și reci;
Se pleacă arinii plângând pe poteci
Și plopî înșlrați la margini de drum
Se 'nfig tot mai tare în norii de fum,
Și linii răzlețe pe ceruri înseamnă
Și frunza și-o scutură 'n vântul de toamnă...
.... În suflet, puhoi de-amintire se strânge
Și 'n geam bate toamna de-afară și plânge.

Din „File de Album“

S'au îmbrăcat în floare grădinele pe rând
Cutremurate toate de vraja unui gând;
Și albe ca zăpada lucesc aprinse 'n soare
Și râd și se tot miră de-atâta sărbătoare.

De sus coboară îngeri și 'n liniștea senină
Răstoarnă peste straturi ulcioare de lumină.
Și tot mai lin șoptește isvorul de viață
Și cresc garoafe albe și muguri de verdeață.

Pe-un ram cuprins de floare s'a prins o rândunică,
Și graiul ei subțire tăcerea o despică;
Și nuferi blânzi din ape, simțesc că-i primăvară;
Își desvelesc la soare curata lor comoară
De gingășie albă și cerului se 'nchină
În străluciri — aprinse de-o tânără lumină.

Și-i sărbătoare mare în zările albastre,
A înflorit grădina și 'n sufletele noastre...
Pribeag, pe-un drum de soare, eu m'am pornit să merg
Și desnădejdea toată din sufletu-mi s'o șterg,
S'ajung în țara unde mai albi în floare-s merii,
Să sec dintr'o sorbire isvorul primăverii,
Să simt o viață nouă...

Dar m'am oprit din drum...

FRAGMENTE DIN

„FILE DE POVESTE“

Noapte albă călătoare

(Fragment din „File de poveste“).

Noapte albă călătoare,
 Fă-mă să răsar o floare,
 Înflorită stea albastră
 Tocmai la căsuța noastră.
 Noapte albă, fă din stele
 Și din dorurile mele
 Drum deschis peste câmpii,
 Peste codrii și pustii,
 Și mă fă, noapte frumoasă,
 Călător ce vine-acasă
 Când din zare s'or ivi
 Și pe cer s'or zugrăvi,
 Zorii albi ca florile,
 Curați ca ninsorile,
 Eu să bat ușor la poartă,
 Și de-o fi mămuca moartă,
 Somnul n'o să-i pară greu ;
 S'o trezi dac'oiu fi eu.
 Pe cărarea care duce,
 Până la fântâna dulce,
 Cine-ascultă sara oare
 Glasul de privighitoare ?
 Cine stratul ni-l plivește
 De nuntit, cine nuntește ?
 Frunzuliță de pelin,
 Rău e Doamne, la strein ;
 Nici te 'ntreabă ce te doare,
 Inima de dor îți moare ;
 Ziua vine, ziua trece,
 Floarea vieții ți se trece.

Și e păcat aici degeaba să mă ții

Astăzi doar un lucru: să știi că e rușine
 Și e păcat aice degeaba să mă ții;
 Că Cel de sus te vede și asta tot n'o știi?
 Și răzbunarea care ne vine dela dânsul
 N'o poate șterge lumea întreagă nici cu plânsul
 Și nici cu prețul vieții. Eu singură, copilă,
 Cerșesc de-atâta vreme o fărâmbă de milă;
 Dar ochiul tău rămâne pustiu și nepătruns,
 În el venin de șarpe se sbuciumă ascuns.
 Și inima întreagă un sloi de ghiață ți-i
 Că nu 'nțelegi ce-i viața, ce lungi și ce pustii
 Mi-s zilele aice, de lumea mea departe.
 Nu vezi cum tot alunec din ceas în ceas spre moarte?
 Și decând pragul ăsta înalt și blestemat
 Eu l-am trecut, dincolo viața mi-am lăsat...
 Un rod desprins de creangă, fărâmbă de lumină,
 M'ai ferecat aice, în casa asta plină
 De moarte și 'ntuneric. Și brațul meu de floare
 Cu lanțuri ruginite tu l-ai legat... Mă doare
 Inima când zarea prin gratii-o văd albastră
 Deschisă peste codrii până la casa noastră...
 Și eu mă sbat zadarnic și cad fără putere,
 Nu văd nici o scăpare, n'am nici o mângâiere...
 Tu râzi? Dar râde că sufletul tău strâmt
 N'a mai putut să 'ncapă nimic depe pământ.
 Tu nu cunoști ce-i dorul de mamă și de tată;
 Ți râde fața suptă de-un meșteșug netrebnic
 Și râzi, că în chilia aceasta ești puternic!

Și poate, cine știe...

Și poate cine știe în serile târzii
 Bunica-și toarce inul și spune la copii
 Un basm frumos c'o fată de împărat pe care
 O mașteră vicleană a dus-o 'n depărtare...
 Și fata era mică... cuminte și frumoasă...
 Dar a rămas pierdută, n'a mai venit acasă...
 Și cu priviri pierdute micuții nepoței
 Or fi privind Bunica, drept țintă 'n ochii ei...
 Și caerul din furcă s'o fi gătind, și nici
 Bunica nu-i pe lume...; Copii-or fi voinici
 Și-or fi murit mulți oameni, și poate și 'mpăratul,
 Dar fata din poveste tot nu-și mai văzu satul...
 Și soarele răsare și trece ca un rod
 Pe cerul de mătase subțire, ca pe-un pod.
 Și vremea vine... trece... și tot simțesc cum floarea
 Din sufletu-mi își pierde încet-încet culoarea.
 Cu fiecare clipă simțesc cum mi se strânge
 În locu-i desnădejdea și nu mai pot nici plânge,
 Mi-s ochii seci de lacrimi și inima mă doare
 Și viața mi-i pustie ca un întins de mare...

 Și când îmi vin în minte frumoasele povești
 Pe care mama bună mi le spunea demult
 Cum stam cu ochii 'n jarul apris să le ascult,
 Iar când târziu și somnul venea să mă cuprindă
 Eu scormoneam în vatră ca focul să s'aprindă;
 Iar somnul ca să-mi fugă cu apă rece dam
 Pe ochi și mai departe poveștile-ascultam...
 Abia târziu, când mama gătea de tors un fus,

Mă învăța o rugă cu ochii țintă 'n sus
 Și la icoana unde ardeau lumini de ceară
 Eu mă rugam cuminte în orișicare seară
 Apoi în pătulețul cu-acoperiș de în
 Eu adormeam; iar somnul să-mi fie drag și lin,
 Pe obrăjorii iragezi și rumeni ca un măr
 Mă săruta mămuca. Șuvițele de păr
 Mi le'ndrepta pe frunte cu degete ușoare...

.
 Dar azi nu mai am mamă. Să mă sărute n'are
 Cine; nici icoană și pătuc de în
 N'am mai văzut de-atuncea. În locul ista plin
 De umbră și 'ntuneric drept pat găsesc frunzar
 Și-o lespede de piatră cu izul greu și-amar,
 În orișicare capăt din neagra mea chilie
 Văd veșnic umbra morții rânjită a pustie...
 Doar soarele prin gratii se uită 'ncet cu teamă:
 El singur mă alină cu mângâieri de mamă...

Din închisoare

Ah, noaptea asta rece așa de ușor cade...
 Departe plânge apa și tremură 'n cascade...
 Un vad se desvelește pe apa cerului
 Și peste dânsul prinsă e Calea-laptelui.
 Pe albastrimea 'naltă lucește ca o punte
 Cu schele țintuite de stelele cărunte.
 Și puntea se întinde departe, tot mai sus,
 Până coboară 'n zarea albastră, la apus...
 O, punte albă, tare, treci vadul cerului
 Și întâlnești în cale mioara-oierului
 Tu lasă-te de-acolo c'un capăt la fereastră,
 Cu celălalt te pierde, departe 'n zarea albastră
 Și-oprește-te la poarta cu tei, la casa mea
 Și ia-mă și pe mine și du-mă pân' la ea.
 Dar uite... drum de fulger, o stea s'a și desprins
 Și dincolo de punte s'a prăpădit, s'a stins...
 Și celelalte stele zâmbesc, nici nu le pasă,
 Că una dintre ele s'a prăpădit de-acasă...

.
 Din strat rupi azi o floare pe care-o ai mai dragă
 Și 'n altă primăvară din nou o vezi întreagă.
 În codru frunza cade și iarăși înverzește
 Și apa vieții nimeni pe lume n'o oprește...
 Ah, viața mea, o floare crescută 'ntr'o grădină
 Și ruptă la 'ntâmplare de-o mână rea străină,
 Și pusă într'o gلاstră, în inimi de chilio,
 Pe marginea ferestrei ce dă spre zări pustii...
 Și dincolo de zidul ce mi hotărește viața
 Văd cum tremurătoare sosește dimineața.

Și codrul și câmpia și cerul necuprins,
 Râd bucuoroase toate. Cu sânul roșu, nins
 În stropi de foc și viață, le râde soarele.
 Departe cântă 'n codrii pe rând isvoarele.
 Și peste văi lumina pe șirele de plop
 Se prăvălește albă în mii și mii de stropi.
 Acolo pe cărarea ce duce 'n fapt de sară
 Printre câmpii cu holde la casele de țară
 Albite ca ghiocul în cămășuici de var,
 Acolo, viața 'ntreagă eu mi-am lăsat-o. Rar,
 Când soarele apune și când se face noapte,
 Văd casa noastră veche și parc' aud prin șoapte
 Pe tata cum vorbește ușor și răspicat.
 O văd pe mama, parcă, cum vine înspre sat
 Cu pânzele albite în apa dela gârlă,
 Aud încet cum cântă ciobanii dela târlă,
 Și sufletu-mi colindă pribeag, tot, rând pe rând
 Copilăria, toate, pe aripă de gând...

.
 — Dar noaptea 'naintează pe culmi și peste sate,
 Doar gândul meu pe drumuri acum de se mai sbate...
 Ah, de-aș putea o vrajă să fac ca să răstorn
 Chilia blestemată și 'n grabă să mă 'ntorn,
 Acolo unde-mi bate pornirea și mă cheamă
 Un glas ascuns în suflet ca sunetul de-aramă...
 Ah, viața mea întreagă mi-o dau din plin cu drag,
 Numai s'ajung odată să trec pân' peste prag,
 Să sorb puternic zarea ce visul mi-l înghite
 Și să-mi înfig în soare privirile trudite!...

„CÂNTECELE AȘTEPTĂRII“

Cuvinte pentru început

Prieten depărtărilor albastre
 Și 'ndrăgostit de-un singur Dumnezeu,
 Eu m'am pornit pribeag, pe lumea asta
 Să-mi caut lumea mea.
 Dar n'am găsit-o...
 S'atunci ca meșterul îndemănat
 Și increzut în propria-i putere,
 Eu am muncit și am cântat...
 Și lucrul meu, și însași lumea mea
 Pe care n'am găsit-o 'n lumea voastră,
 Am încercat să mi-o cioplesc
 Din piatra depărtării
 A 'ntunericului
 Și-a luminei;
 Dar ea s'a sfărâmat...
 Și mi-a rămas doar cântecul
 Pe care îl cântam de-atâtea ori
 Crezând mai cu tărie:
 Că mi-am cioplit eu singur
 Mângâierea...
 O, fericiți, acei ce pot iubi,
 Acei ce și-au găsit limanul căutării...
 O, fericiți, acei ce au credință,
 Acei ce n'au nevoie să cioplească
 Și să cânte!...
 O, clipe fericite pentru voi,
 Cari nu cunoașteți adâncimile depărtării
 Și nici tăria mai tare ca granitul
 A întunericului și-a luminii...
 O, fericiți, o, fericiți,
 Acei ce și-au găsit limanul căutării,
 O, fericiți acei ce pot iubi!...

Întâiul cântec

De dorul tău
 Mă duc pribeag prin țărini
 Și mă opresc la umbră de păduri ;
 Visez
 Și plâng,
 Și 'n urmă nu mai știu nici eu
 Nimic de mine...

Tristeți mă înconjoară
 Ca niște ispite ;
 Mi-e inima frântă
 Și ochii mi-s tulburi
 De-atâta pustiu
 Și-atâta așteptare...

Am prins azi un fluture
 Cu aripi moi ca puful,
 Și 'ncet între degetele mele
 L-am strâns.

Și în ochii lui
 Mai mici ca firul de mac
 Am zărit
 Icoana depărtărilor albastre
 Care te învăluie și pe tine...

Și cutremurat
De clipa asta neînțeleasă,
Eu l-am făcut să sboare,
Și am simțit atunci
Cum îmi sboară din mâini
Fericirea

Îngropată în ochii lui,
În cari se oglindesc
Depărtările albastre
Și sinelii
Și cari te îngroapă în ele
Și pe tine.

Al treilea cântec

Lin sună grâul
 Și secara ;
 Cotește cărarea și dă drept la punte ...

Mă duc și acuma la iaz
 Precum m'am dus
 Și ieri
 Și alaltăieri, --
 De-atâtea zile 'nșir
 De când nu te-am văzut ...

În mână am un fir de romăniță,
 În ochi (ca 'ntr'o oglindă) depărtarea
 Și 'nsuflet am iubirea
 Și durerea,
 Crescute pe acelaș strat
 Dintr'o sămânță ...

Și sunt atât de singur ...

Cântă lin
 Pe-aproape murmurul de apă
 Și izvoare,
 Iar mai departe
 Bat ciocanele la piuă.

Dac'ai ști ce liniștite-s serile
 Aici,
 Și cât de vii s'aprind departe
 Stelele,

Când tac și apele
Și piua
Și isvoarele...

.... Doar singură inima
Se sbate în mine însângerată
Și tulbură
Tăcerea ce cade lin
Peste cărări
Și peste sat —
Și nu doarme
Ci mereu aceeaș
Veghează și Te-așteaptă
Să vii...

Al cincilea cântec

Seară curată de vară...

Sună pe undeva clopote.

Pe unde?

Nu știu, tare departe.

Glasul lor de-abia ajunge până la mine.

Ca și un drumeț îmbătrânit

Care cu greu își revede vatra părăsită...

Stau aici;

Un păr frumos mă acopere.

Și printre frunzele lui moi

Se văd ochiuri de cer senin.

Pe drum trec lucrători cu sapele pe umăr;

Toți vin dela munca câmpului

Și de departe se aud sgomote de care încărcate,

Vină...

Așa-i de frumos aice;

În fiecare seară ne vom duce

La râu sau ne vom opri la gârla morii.

Și vei vedea cum se frământă

Șivoiul apei sub roată,

Întocmai ca un suflet

Sub povara așteptărilor...

Când vei fi obosită,

Ne vom opri pe mal;

Și vei vedea cum sclipește râul seara

Ca un balaur din poveste.

Iar când ne vom porni

Amândoi spre casă,

Dumnezeu privind-ne din cer,

Se va bucura și el;

Și ca să ne fie cărarea luminată,

Va aprinde pe boltă una câte una

Stelele...

Al șaselea cântec

Mi-e sufletul un isvor de ape încătușat
În inima unei stânci
O, când ai ști și Tu...
Când ai înțelege tăcerea lor!...
Dacă ai putea să asculți măcar o singură dată
Cum se frământă ele și cum spumegă
Și cum cad înfrânte...
Eu seara stau și ascult;
Simt că le înțeleg și tocmai
Când vreau să-mi tălmăcesc înțelesul,
Ele se tulbură și nu mai pot
Pricepe nimic...

Al optelea cântec

.... Alături de tine Ce fericire!
Îți simțeam mâna caldă în mâna mea.
Ochii tăi albaștri
Se prăbușeau în ochii mei...
Mergeam pe cărarea lungă;
În dreapta și în stânga: flori.
Și tu erai așa de frumoasă
Și îmi erai așa de dragă.

Viața toată mi-aș fi dat-o...
Înțelegi ce vream să spun?...
Mi-aș fi dat toată viața, numai
Clipei aceleia...

Așa de neînțeleasă mi-o închipuiam —

Și când am fost ajuns la o punte
Ce duce nu știu peste care pârâu,
Te-am luat în brațe...
Și te-am strâns la pieptul meu puternic:
Tu erai viața și fericirea mea
Și toată închipuirea
Minții mele.
Ș'atunci eu m'am crezut
Cel mai puternic om,
Mai tare decât chiar însuși
Dumnezeu...

Și sub povara cerului albastru
Cu viața mea de pieptul meu lipită,
Am vrut să fug, să mă prefac în noapte,
Să ajung în altă lume,

In nimic —

De fericire plin, că te am pe Tine...

.
.... Dar, eu am rămas nebun;
Când am privit în jos,
Eu îmi strângeam în silă pieptul
Și brațul îmi era lipsit de Tine,
De visul meu îmi era brațul gol...
.... Și ca trăsnet, ca omul care
Își scapă fericirea lui din mână,
Eu am pornit să te gălesc întocmai
Cum visul meu mi te-a adus în brațe;
Și vezi, de-aceea astăzi pribegesc:
Te caut doar pe Tine...

Al cincisprezecelea cântec

Romănița a crescut și-a înflorit.

Grădina râde astăzi,

Și fiecare floare își ridică

Fruntea ca un prun deschis

Spre soare...

Fiecare floare

Cearcă să culeagă în inima potirului ei

Cel mai mult soare.

Fiecare floare

E o viță care

De-abia deschide ochii,

Și cucernică se roagă

Și se pleacă ca să strângă

Cât mai mult grăuntele aprins

Care picură din soare...

Fiecare floare

Bratele spre cer ridică

Și se roagă

Ziua întreagă

— Decum soarele răsare până ce apune.

Romănița a'nflorit;

Astăzi am deschis portița

Și m'am dus să văd grădina.

Dintre flori, pe cea mai dragă

Am cules-o și-am vrut

Tie să ți-o duc...

Și-am văzut atunci cum floarea

Și-a închis pe dată ochii...

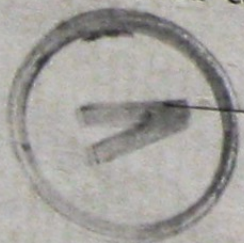
Și-a murit...

Cuprins

	<u>Pag.</u>
Câteva cuvinte despre viața și opera lui Mihai Horodnic	5
Mult mister	17
Cântec de Toamnă	18
Privește-i	19
E-atâta pace'n sara asta	20
Noapte	21
Chemare	22
Elegie de Toamnă	23
Zile de copilărie	24
Scrisoare de Toamnă	25
Din File de Album	26
Noapte albă călătoare	29
Și e păcat aice degeaba să mă ții	30
Și poate cine știe	31
Din închisoare	33
Cuvinte pentru început	37
Întâiul cântec	38
Al treilea cântec	40
Al cincilea cântec	42
Al șaselea cântec	44
Al optelea cântec	45
Al cincisprezecelea cântec	47

VERIFICAT
2007

BIULETIN